

GLAS

SLOVENSKE
KULTURNE
AKCIJE

Mesečno poročilo. Izda-
ja tajništvo, Alvarado
350, Ramos Mejía.

LETO II. šte. 9
SEPTEMBER 1955

DOSEDANJI KULTURNI VEČERI V BUENOS AIRESU

Spominski večer „Ob deseti ob-
letnici“ mučeniške smrti *Narteja*
Velikonje kot VII. kulturni večer
se je vršil v nedeljo 24. julija ob
seamih v Ramosu. Dejstvo, da
prejšnji najemniki niso pravočas-
no dvorane izpraznili in da so
bile glasovno reprodukcijske na-
prave pokvarjene, je motilo brez-
hibno tehnično funkcioniranje
prireditve. Udeležencev je bilo
220. Narodni odbor za Slovenijo
sta zastopala tajnik g. Miroš
Stare in g. Rudolf Smersu, pri-
šli so direktor dušnih pastirjev
č. g. Anton Orehar, predsednik
Društva Slovencev g. ing. Albin
Mozetič, rektor bogoslovja č. g.
dr. Franc Gnidovec, medtem ko
je dekan bogoslovne fakultete in
predsednik Slov. kat. kulturnega
sveta č. g. dr. Ignacij Lenčec
opravičil svoj izostanek. Po svo-
jih predstavnikih so bile zastop-
pane naslednje organizacije: A-
kad. kongregacija, Cirilsko druš-
tvo slov. bogoslovcev, Dekliška
organizacija, Dekliški krožek La-
nus, Dom, Družabna pravda, Fan-
tovska zveza, Fantovski odsek La-
nus, Gospodarska zadruga, Kato-
liška akcija, Katoliško akad. sta-
rešinstvo, Katoliški organizacij-
ski svet, Misijonska zveza, Mla-
dinski dom, Pevsko društvo in
pevski zbor „Gallus“, pevski zbo-
ri Lanus, Ramos Mejía, San Ju-
sto in San Martín, Pisateljska
družina Francé Balantič, Planin-
sko društvo in SLS. (Če smo ko-
ga izpustili, ker se ni javil kot
zastopnik in smo ga prezrli, naj
nam oprostijo.) Svoje urednike ali
poročevalce so poslali listi in re-
vije Družabna pravda, Duhovno
življenje, Slovenska pot, Sloven-
ska beseda in Svobodna Slovenija.

Režijo je vodil Nikolaj Jeloč-
nik, uvajalec nastopov je bil Ma-
rijan Willenpart. Uvodni govor

PAUL CLAUDEL V BRALNEM GLEDALIŠČU

Na praznik patrona gledališča, mučenca sv. Genezija
26. avgusta, začena Gledališki odsek Slovenske kulturne
akcije z novo panogo svojega ustvarjanja, z **bralnim gledali-**
ščem. Kot prvo delo v tem novem slogu gledališkega obliko-
vanja si je izbral Paula Claudela „*Marijino Oznanjenje*“, mi-
sterij v štirih dejanjih z uvodno igro, ki ga je Slovencev že
1926. v bleščečem, arhaično patiniranem prevodu oskrbel pe-
snik Anton Debeljak. Predstava, ki je hkrati poklonitev slo-
venske kulturne dejavnosti nesmrtnemu geniju vélikega bož-
jega pevca prav ob polletnici njegove smrti, je prav gotovo
še posebej primerna v naših dneh, saj je v misteriju, o ka-
terem trdé kritiki, da je najbolj uprizarjana igra našega sto-
letja, z nedosegljivim mojstrstvom Claudel obdelal eno naj-
večjih in najsilnejših zagonetk človekove duševnosti: vpra-
šanje trpljenja in žrtve. Modernemu zmaterializiranemu sve-
tu je „Oznanjenje“ prava poslanica od zgoraj, ki v luči glo-
boke in iskrene katoliške vernosti razkrije pomen bolesi, v
kateri je „...moč, kadar je tako prostovoljna kot greh“. Vio-
lana, junakinja tega Claudelovega slavošpeva ponižnosti in
predanosti božjim načrtom, je izbrano orodje božje za ures-
ničenje in dopolnjevanje velikih in mogočnih stvari. Je dar,
ki se brez pomišljanja in radovoljno daruje v ognju trpljenja
in bolečine Bogu — za rešenje drugih. Njej pride oznanjenje
od zgoraj v trenutku, ko se ji zdi, da je dosegla vso polnost
zemske sreče. Ni za trenutek ne okleva, marveč se odzove
s polnostjo volje in srca. Tisto, kar antični grški dramaturg
razkriva kot nemesis-usodnost, ki ji ne ve razloga ne ugovora,
je Claudel v svoji klasični dramatik, posebej še v „Ozna-
njenju“ razkril kot Milost od zgoraj, ki nam ni dana v naše
pogubljenje, marveč v naše in vsega tavajočega človeštva
rešenje in vstajenje. Misterij se odigrava ob zatonu srednje-
ga veka, tedaj v stoletjih najvišjega krščanskega vzpona in
duhovne moči nad svetom, pa tudi najvišjih in težkih pre-
skušenj, ki zadevajo „nesložno in razdvojeno krščanstvo...“,
v Franciji, razkosani po notranjih in zunanjih sovražnikih,
medtem ko Cerkev vlada dva papeža o katerih „se ne ve,
kateri je pravi...“, v dneh Device Orleanske, ki zgori v res-
ničnem ognju za vstajenje Francije in krvavečega kršča-
nstva, v trenutkih, ko Krištof Kolumb speš najde Bogu in Kri-
žu „ta izgubljeni atlantski svet za Herkulovimi vrati...“ —
Ameriko, v urah, ko Montecorvino in Marko Polo odgrinjata
evangeliju zastor v cesarstvo „neprodirnega vrta“ daljne ki-
tajske in indijske Azije... Vse to preveto z navdihom glo-
boke in neomajne vere v vekovito in zmagovito poslanstvo
vesoljne Cerkve, ki obseže ne le vseh pet kontinentov našega
planeta, marveč tudi ves resnični nadzemski svet občestva
svetnikov in zmagošlavja nemimljivega Odrešenja, ki pa se
v vsakem od nas še vedno nadaljuje, kadar „trpimo z našim
Odrešenikom“, kot Violana naroča globavemu sejalcu zvonik-
ov, stavbeniku, graditelju katedral Petru Craonskemu.

Nič ni čudnega, če je Claudelova mojstrovina „Oznanje-
nje“ našla prav v naših časih tolikšen odmev po svetovnih
odrih (leta 1922. so misterij uprizorili celo v Moskvi!). Ver-
nemu in nevernemu nudi drama več, mnogo več kot samo
bled moralni nauk; gledalca prisili bolj kot h gledanju, k
razmišljanju; zasije s svojimi notranje ubranimi in kot rebra
gotske katedrale usovrščenimi, enakotežnimi liki v najglob-
lje kottičke človekove duševnosti in prinaša za vsa navidez
zamotana vprašanja modernega človeka pravi in polni odgo-

je imel predsednik Ruda Jurčec. Willenpart je bral odlomek iz Preglja „Glejte, prihaja“ in ga navezal na Velikonjev uvod v roman „Slovenija“ (DS 1926) kot vizijo slovenskega kulturnega in verskega dviga. — Dr. Tine Debeljak je v izčrpnem predavanju orisal like vseh protikomunističnih kulturnih delavcev, ki so postali žrtve okupacije, revolucije in begunstva. — Tercet sester Finkovih je zapel pesem „Soči“. — Ladislav Lenček C.M. je prebral odlomek iz Kunstljeve novele, povezan (N. Jeločnik) s pričevanjem o pisateljevi smrti v Teharju. Zadnja točka prvega dela je bila odrska slika „V ognju groze plapolam“ z recitacijami treh Balantičevih pesmi v izvedbi Vande Majcen in Nikolaja Jeločnika. — Drugi del je začela Metka Smersu z recitacijo Novečanove „V katedrali božjega groba“. — Jože Rus je bral Velikonjevo oporoko, Zorko Simčič pa pisateljev zagovor pred komunističnim tribunalom. — Kvartet Finkovih je odpel Gallusov „Glejte, kako umira pravični“ v slovenskem prevodu. — Jože Rus je recitiral Jeremije Kalina elegijo na Velikonjevo smrt „Nimam groba“, Vanda Majcen pa istega pesnika Pomašni spev iz Črne maše za pobite Slovence. — Tercet Finkovih je zaključil večer s Palestrinovo „Pleni sunt coeli“.

Da pa postavi ob desetletnici Velikonjeve smrti njemu in vsem žrtvam iz vrst slovenskih protikomunističnih kulturnih delavcev trajnejši spomenik, kot je spomin na kratko, dveurno proslavo, je izdala Slovenska kulturna akcija za to priložnost svojo doslej najrazkošnejšo publikacijo: bibliofilsko knjigo v 300 izvodih KYRIE ELEISON. Tvorca te knjige slikarica Bara Remec in Tine Debeljak sta se v vsak izvod posebej podpisala: Remčeva v signaturo celotne opreme in enajstim risbam, Debeljak v potrdilo avtorstva enajstim pesnitvam in ureditvi knjige. Debeljak je poklonil te pesmi pred leti prevzvu, škofu dr. Gregoriju Rožmanu za njegov obisk v Argentini; Bara Remec je te risbe delala, ko je ustvarjala svoje ilustracije h Kalinovi Črni maši za pobite Slovence. Umetnine, ki so nastajale v tem težkem desetletju, so most od kulturnega izročila pokojnikov k novemu kulturnemu zagonu, ki je v hotenju Slovenske kulturne akcije; iz roda v rod...

VII. kulturni večer je bil v petek 5. avgusta pred 56 gledalci v ramoški dvorani. Na sporedu je bil film po Gidovem romanu „Pa-

vor z oznanilom Bogu dopadljive žrtve slabotnih človeških otrok, za pomirjenje in spravo z nebom.

Prav zato pa utegne uprizoritev misterija v obliki bralnega gledališča, kot ga bomo izvajali, doseči to toplo notranjo zbranost, ki jo gledališke umetnosti žejni gledalec v običajni tehniki umetnostnega oblikovanja premnogokrat pogreša. Hkrati pa bralno gledališče daje prostejšo in svobodnejšo pot poslušalčevi domišljiji, ko se ta zgolj po besedah, ki naj mu iz igralčevih ust sežejo v srce, ne da motiti od kakršne koli scenske vezanosti, marveč si sam v sebi poustvarja lastno, po svoje hoteno sceno, na kateri svojim osebnim značilnostim primerno sledi dejanju in osebam v drami ter skuša najti z njimi sozvoč, do njih oživljanja dramskih postav pa pravi odnos.

Slovenska kulturna akcija želi, da bi predstava Claude-lovega „Oznajenja“ v njenem bralnem gledališču ne bila samo poskus, marveč da bi z njo našla tisti topli odziv pri svojem občinstvu, ki naj pozneje omogoči še pogostejša izvajanja velikih svetovnih in domačih dramskih umetnin.

Narte Velikonja: LJUDJE

V zadnjem Glasu smo že javili spremembo letošnjega knjižnega programa v toliko, da bomo namesto Balantičevega zbornika izdali prvi zvezek Velikonjevih izbranih novel, kakor jih je za tisk deloma še sam pripravil. To pa zato, da dobe naši naročniki po letošnjih prvih izdajah poezij močno prozno delo, pa tudi zato, da počastimo Velikonjev spomin še ob njegovi desetletnici smrti.

Namen te izdaje njegovih novel je pa predvsem v tem, da pokažemo slovenski javnosti in literarni zgodovini, da je bil Narte Velikonja pisatelj, in celo velik pisatelj, ki bo živel v slovenski kulturni zgodovini, in posebej v zgodovini našega leposlovja še dolgo potem, ko se nihče več ne bo posluževal Janeževega tendenčnega kompendija, ki Velikonje niti ne omejuje.

Rešiti Velikonjev sloves pisatelja in umetnika ima namen ta knjiga z značilnim naslovom LJUDJE, ki ga je izbral sam in nam je ohranjen tudi v njegovem lastnoročnem zapisu, prav tako kot Pregljev, zapisan z levo roko, posledica ohromelosti zadnjih deset let. Po „Otrocih“, kakor je nosil naslov prvi izbor njegovih del, ki jih je pred vojno začel izdajati pri Jugoslovanski knjigarni, zdaj slede ti LJUDJE. Je tu v uvodu Velikonjevo preroško Pismo, kakor ga je pisal svojemu sinu l. 1927, in predstavlja uvod v roman Slovenija. Potem slede novele iz kraškega okolja, med njimi zanimiva črtica o goriških Beguncih po prvi vojni, predvsem pa njegova ljudska povest V Smrlinju, ki jo je napisal za goriško revijo leta 1921 in z njo obsodil fašizem in slednjo odnarodovanje. Čeprav ima svoje slabosti, pa ima prav ta novela tudi svoje velike vrednosti, med njimi prav ta njegova obsodba fašizma. Svojevrstno zanimivost predstavljajo njegove medvojne novele iz let 1914 - 1918, med njimi zlasti Pismo, eno njegovih najlepših literarnih stvaritev sploh. V III. delu sledita dve psihološki družinski zgodbi iz meščanskega življenja. V zadnjem delu pa njegove kratke črtice, napisane za Dom in svet v dvajsetih letih, ki so najboljše in najznačilnejše Velikonjevo literarno delo.

Tako bi ta knjiga pokazala Velikonjevo literarno delo v letih od 1913 do 1933, od začetkov do bolezni, ohromelosti, tisto delo, ki ni izšlo še v književnem izdanju, temveč je raztreseno po raznih revijah in gotovo predstavlja močnejše delo kot njegove obširne povesti.

Upamo in prepričani smo, da bo z zbirko LJUDJE stopil pred nas Velikonja kot eden največjih slovenskih psiholoških pisateljev in mojster črtice; pisatelj, ki kot tak predstavlja močno ime v slovenski literarni zgodovini.

NAŠ ČAS IN KULTURNO DELO

Malo je bilo v zgodovini za kulturno delovanje tako pomembnih prelomnih dob, kakor je to ravno sedanja. Povsod v svetu opazamo pravo tekmovalstvo med narodi, ki hočejo prav na kulturnem polju pokazati, da so s časom v skladju, da imajo na tem polju tisto legitimacijo, ki jim naj daje sijaj pravega napredka in plemenite službe človeštvu. Svet je sicer razklan na dvoje, toda v obeh polovicah se vidi izreden napor, da bi se ohranil sloves, da se na znanstvenem in kulturnem polju mnogo dela; dela se celo več kot kdaj koli poprej.

Marsikdo bi pomislil, da je verjetno to vse le izraz časa, le nov izraz boleznega hlipanja preplašenega človeka, ki se je znašel v taki stiski, da more samo v delih duha in misli najti oporo in možnost za širši razgled in prave temelje za vero v bodočnost. To bi moglo biti res, pa nikakor ni negativna postavka za tiste, ki so se umaknili v zatišje miselnega sveta. Bučnost političnih in propagandnih gesel vsakdanjosti tak umik še pospešuje. Toda iz tega umika, iz tega zatišja se vedno in vedno kleše tista slika, tisti obraz, ki je pravi, resnični in edini vreden dostojanstva človeškega rodu.

Razvoj v to smer ni bil nenaden, prešel je dolgo pot, preden je mogla kultura z znanstvenim, književnim in umetnostnim delom postati nujen oslon in stavba človeškega duha. Toda bili so časi, ko je to delo zajemalo samo ozek krog ljudi; pesnik in slikar, godbenik in komedijant sta bila okras in sijaj redkih dvorov in vladarjev, mecenov in svečenikov del duha; sijaj kulture in njena veličina je bil le del sijaja, ki je sijal iz krone vladarja ali bogatega svetnega ali cerkvenega kneza. Mecen je bil tedaj resnično edini podpiratelj knjige in umetnine, le od njega je bilo odvisno, ali bo tiskana beseda, ustvarjena umetnina mogla postati last vsega narodnega občestva, v katerem pa delež kulture — znanosti in umetnosti ne bo smel izostati. Tako so ti mecen ohranjali možnost ustvarjanja dolga stoletja, duhovno delo je ostajalo last izbrancev, ki so bili maloštevilni — mecen je edini mogel omogočiti redno izdajanje knjig, redno ustvarjanje služabnikov umetnosti in mislecev.

Že v prejšnjem stoletju se je začelo vse to zelo spremenjati. Kulturno in znanstveno zanimanje se je širilo, pri tem pa je rinila v ospredje nova težava. Razširjeno zanimanje je obenem povzročilo, da je padlo zanimanje za stvaritve višje vrednosti in težje vsebine. Razne, za vsako dobo tako pomembne avantgardistične stvaritve so spet bile obsojene le na ozek krog, spet je moglo njih ustvarjanje nastajati le, ako je založnik, lastnik galerije, ljubitelj glasbe sam storil tisto, kar so nekoč delali vladarji in kneži. Postal je mecen, ne da bi pri tem iskal zase priznanja ali slovesa (hvaležnosti je pogosto užil še manj) — postal je mecen, ker je kot knez misli in duha zaslutil veličino duhovnega ustvarjanja. Pogosto je le mecensko delovanje ustvarilo tiste pogoje, da so razna danes slavna dela mogla priti na dan. Ime ustvarjalca, umetnika in znanstvenika je postalo slavno in se postavilo na ščit napredka, ime mecena je pa pogosto ostalo prikrito. Toda dejansko je bila njegova podpora tista, ki je narodu dopustila, da se je v velikem kraljestvu duha vse narodno življenje pravilno vzporedilo v svet idej in misli.

Prav v našem času pa je tako vrednotenje duhovnega dela med nami dobilo še vse drugačen pomen in veljavo. Sami

storalna simfonija". Pred pričetkom filma je Ruda Jurčec v izčrpnem predavanju predočil literarni lik pisatelja, njegov pomen v moderni francoski književnosti in zlasti tudi njegov odnos do katolicizma in Claudela posebej.

KRITIKA O PREGLEJU

V zadnji številki „Glasu“ smo objavili izvleček iz kritike, ki jo je napisal v buenosairesko „Duhovno življenje“ rektor dr. France Gnidovec. Danes prinašamo spet nekaj odlomkov iz kritik, ki so izšle v slovenskem izseljenskem tisku.

„Svobodna Slovenija“, Buenos Aires, 23. 6. 1955, št. 25. — Dr. Jože Krivec: „To so knjige... Človek jo ponosno pokaže sosedom, med katerimi živi. ...Moj svet in moj čas je dopolnilo desetim zvezkom, izdanim pred 20 leti doma: organsko dopolnilo, ker po vseh velikih delih, ki jih je napisal, v tem zvezku najbolj spoznamo čas in svet, v katerem je hodil in deloval pisatelj in to po njegovi lastni besedi. Gotovo je to popolnejša in jasnejša slika, kakor bi jo mogel podati katerikoli literarni zgodovinar...“

...Obširno študijo, celih 60 strani drobnega tiska, je napisal dr. T. Debeljak. Opravi je veliko delo, za katero ga moramo v resnici pohvaliti in mu biti hvaležni, kajti terjalo je od njega ne le časa in zamudnega brskanja po listih in revijah, ampak tudi samostojnega vrednotenja vsakega pisanja posebej. Kos mu je bil le on, ki je ne le široko razgledan, ampak je tudi strokovnjak na tem področju... Slike dajejo svojsko bogatost knjigi, skoraj da razkošnost. Če primerjamo še lep papir, čeden tisk, je knjiga prav notranje razkošna, prelepa veza in oprema ji daje pa več kot le okusnost — morda zlahten okvir dragoceni vsebini. Lepo opremo je dala knjigi akad. slikarica Bara Remčeva.“

„Katoliški glas“, Gorica - Trst, 30. junija 1955, št. 26. — Kritič V. Beličič bi si želel rajši antologijo, izbor po umetniških vidikih, čeprav je urednik dr. Debeljak za pisateljevo šestdesetletnico v spoznanju s pisateljem zasnoval prav avtobiografsko knjigo. — O delu pa piše Beličič: „...Zadnjih šestdeset strani knjige zavzemajo Debeljakove uredniške opombe. Te opombe so sočne, bistre in vse prej kot dolgočasne. V njih se je Tine Debeljak pokazal kot skrben zbiralec podatkov o Pregljevem življenju in delu, o njegovi pisatelj-

ski poti, o rasti, o uspehih in o kritikah. — Iz knjige 'Moj svet in moj čas' žarko odsevata obe osrednji prvini Pregljeve umetnosti: katolištvo in slovenstvo (oz. jugoslovanstvo)... Kdor Preglja že pozna, mu bo ta knjiga osvetlila pisateljevo življenjsko pot in njegovo stališče do raznih pojavov in dogodkov dolge štiridesetletne dobe... Urednik je pokazal tako temeljito poznanje Preglja človeka in Preglja-umetnika, pokazal je tako veliko razgledanost po času, v katerem je klasični tolminski umetnik živel in ustvarjal, da predstavljajo opombe na koncu knjige tako po obsegu kot po temeljitosti doslej najboljše življenjepismo - literarno študijo o Ivanu Preglju... Oprema je tako praznična, da spada knjiga v tem oziru na še tako izbrano knjižno polico. Papir, tisk, podobice, vezava — iz vsega govori skrb in prizadevnost Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu, da bi pisatelja Preglja dostojno počastila ob njegovi sedemdesetletnici..."

„Slovenska država“, Toronto, 29. julija 1955. — „...Slovenski narod sam pa bo vedel hvalečnost tako uredniku kot založnici, ki nam odpira pogled na Pregljevo rast in njegove odnose do sveta in časa, v katerem je ustvarjal. — Knjigo krasi mnogo fotografij in risb Pregljevega sina Marija. — Da bo knjiga dosegla svoj polni namen, je potrebno še, da jo kupi vsaka slovenska družina in da vsi, mladi in stari, črpajo iz nje novih pobud za obnovitveno delo v še tako neugodnih prilikah.“

KYRIE ELEISON

„Svobodna Slovenija“ o knjigi *Kyrie eleison*. V št. 32 z dne 11. 8. 1955 piše dr. Jože Krivec o okolnostih, ki so knjigo rodile in podaja njeno vsebino. Svoj članek zaključuje z besedami: „V kratkem: cela naša doba ognja in smrti, brezdomstva in iskanj, prelita v verze, ki jih s sveto spoštljivostjo, drugod spet z bolečino v srcu bereš in razmišljaš. Klena, realistična je pesnikova beseda, moč izraza in opisa sta v njej. Kakor da so to najžlahtnejši sadovi vsega, kar je pesnik Debeljak do zdaj napisal od črne maše sem... Knjiga je izšla v elegantni opremi in je res že po svoji nakladi namenjena bolj onim, ki so jim dobrine finega okusa in močnega izraza pri srcu. Ti bodo znali gotovo ceniti prizadevnost B. Remčeve, ki je s svoje strani prispevala k poudarku in izraznosti pesnikove besede.“

smo vedno in vedno priča silnemu razmahu znanstvenega in kulturnega delovanja. Ves svet je zajela prava mrzlica odkrivanja tajn duha in narave, ves svet se nahaja v vročnem trenju, ko se mnogi oprijemljejo vseh stvaritev umetnosti in razglabljanja, kajti svet je tako poln nasičenosti s to problematiko, da jim je žal vsakega hipa, ki bi ga v tem pohodu s časom mogli zamuditi. Tako dosegajo naklade knjig v Evropi in ZDA ogromne številke, izdaje največjih del se širijo z blazno naglico v raznih dragih in cenjenih natisih — vsem je takorekoč že vse kar pri roki, le seči je treba. Velika dela, ki so bila nekoč na razpolago le nekaterim, so danes na knjižnih policah v cenjenih izdajah in žepnih oblikah. Med obema svetovoma — zapadnim in vzhodnim — je vedno hujša tekma, kdo bo zajel zase večji krog znanstvenikov, kdo bo z „mecensvom“ posebne vrste sebi zagotovil najnaprednejše znanstvene in kulturne stvaritve. Tako se ustvarja vtis, da bodoča zmaga (ako bi končno do take pomeritve sil resnično prišlo) ne bo več izvojevana uspešno, ako ne bo slonela na najsodobnejši znanstveni in s tem tudi kulturni opremi in pripravi.

Slovinci smo bili v vsem tem trenju pogosto le opazovalci, a skrbni in budni. Imeli smo in imamo kulturne delavce, ki znajo ohranjati naš obraz tako, da pri vsem tem svetovnem razvoju nismo ostajali kje daleč v zaledju. Imeli smo mecene in pogosto je bilo njih razumevanje tisto, ki je omogočilo izdajo glavnih del in prirejanje najpomembnejših razstav in drugih kulturnih prireditev. Danes izhaja doma poplava prevodov in izvirnih del najrazličnejše in tudi tendenčne vsebine. In pri tem je opazna tista velika „mecenska naklonjenost“, s katero se hoče režim obdati s sadovi kulturnih ustvarjalcev. Oblastnik hoče s tem le pospešiti, da bi dobil narod v občestvu duha tisti izraz, ki bi bil tak, kakor to samo on hoče.

V tujini smo lastniki istega duha in istih lastnosti, kakor smo jih prinesli iz domovine in jih živimo naprej z vsem narodnim občestvom. V okviru Slov. kult. akcije je že izšla cela vrsta pomembnih del in stvaritev, bilo je lepo število umetnostnih in kulturnih prireditev splošnega značaja, ki so nam ohranjala zavest bogastva, katerega hočemo čuvati in ga še povečati. Enako je viden velik napor pri vseh drugih naših publikacijah in pri delu vseh ostalih kulturnih združenj. Toda vse to sloni še vedno na trhljih nogah, vsemu grozi zastoj, ako ne bomo mogli najti mecenov, podpornikov, ki bi vsaj v nekaj meri izenačili podporo in zaslombo, ki jo kulturni delavec že uživa doma. Tam morajo mnogi ustvarjati le zato, da s tem večajo sijaj „mecena“ (kdor tega noče, dela tiho in je zato njegova delavnost tudi po svoje „mecenska“), režim jih „péstuje“. Nas pa je čas v tujini zajel tako, da moramo v silnih težavah ustvarjati in skrbeti, da vsemu temu delu težave materialnega značaja ne spodnesejo tal.

Kulturno delo v takih razmerah in v tako važni dobi nam bo omogočeno le, ako se najde dovolj mecenov med nami samimi. Mecenska podpora ne bo omejena samo na to, da bi z njo mogli kulturni delavci svoje delo nadaljevati (na kak dohodek od tega dela skoraj nikdo od njih ne more pričakovati), ampak mecenski dar bo moral omogočiti izhajanje del po taki ceni, da si jih bo lahko kupil tudi tisti ljubitelj knjige in umetnine, ki živi z zelo skromnimi sredstvi.

Med nami je malo bogatašev, v novem svetu so pogoji za gospodarski uspeh drugačni ko doma. Kdor pa bo spoznal pomen mecenstva, se bo znal zanj ogreti; ne redko pa bo že mecen tudi tisti, ki se bo pri vseh svojih skromnih sredstvih odločil, da bo postal naročnik publikacij, da bo kupil slovensko umetnino. Mecen bo vsak, ki bo spoznal, da je naše kulturno delo nujno in nepogrešljivo in da je treba znati za njegov obstoj in uspeh tudi žrtvovati.